

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

52. Dispensatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

rebus Infidelium, vel servi in eorum domibus alium cibum præter carnes non haberent, vel si jejunando in odium notabile Domini Infidelis inciderent, à jejunij præcepto propter dictam rationem eximerentur.

Bona fides: Ratio hospitij.

49. De bona fide si habet Sa, v. Jejun. n. 14. Qui se putat justam causam habere non jejunandi, non peccat mortaliter, non jejunando: sic ille, imò nec peccare venialiter, si nulla prorsus fraude ita putat, certum sit. Nam si negligentiam adhibuerit in exquirenda causæ sufficientia, jam aliqua adest fraus, juxta cujus gravitatem, si adsit, vel levitatem, pensanda est culpa, ut universum explicuit.

50. Atque ex hac fide bona excusandos esse aliquos sanctos viros præcis imbutos moribus, puto, qui Charitate urgente, ut hospites ex itinere, ut plurimum pedestri defatigatos ad cibum allicerent, jejunium etiam obligans se posse frangere existimabant: nisi eisdem excusari potius velis, quod non jam jejunium de præcepto Ecclesiæ, sed de regula ad mortale non obligante violaverint. Nam ceteris mihi non probatur solam hospitij rationem posse causam fractionis esse jejunij, sive ex præcepto, sive ex voto, sive ex penitentia debiti: Ita Azor. p. 1. lib. 7. c. 18. & 19. q. 1. & 2. pag. pr. Eccl. 4. lib. 1. c. 10. n. 11. Ratio præcipua est, quia in hac potissimum ætate nostra tam culta facile hospes, nisi sit inhumanus, & barbarus, poterit persuaderi jejunium à te, non ex aliquo capite Hospitis offensivo, sed solum ex obligatione tibi injuncta, servari: ratioque admodum ne dicam, nunquam, timeri aliquod damnum videtur posse ex tua sola abstinentia, si humaniter cetera hospitij jura custodias.

Ratio loci: Excusatio dubia, remissive.

51. De excusatione ratione loci, satis per occasionem dictum est in superioribus, c. 1. §. 2. n. 10. cum de excusatione ab assistentia Missæ tractaremus. De excusatione dubia, vide nonnulla *mox num. 6. sine*, & ea quæ supra diximus lib. 1. c. 3. §. 7. v. Jejunium.

Dispensatio.

52. Dispensationem de non jejunando concedi à Summo Pontifice posse, ex justa causa, licet, & valide, sine causa autem, saltem valide, ex supradictis cap. 3. §. 2. num. 3. satis constat.

53. Et quidem causa justa duplex est: Altera ex parte Summi Pontificis, altera ex parte ejus, qui dispensationem postulat. Ex parte hujus causa debet esse excusatio, seu aliquo tandem modo impeditiva, de qua *mox num. 6.* Ex parte Pontificis non est impeditiva satis esse quancunque, etiam si non sit impeditiva jejunij: quare sufficit, si Pontifex moveatur ab aliqua sibi bene visa ratione, ita ut solum, quia vult se benignum alicui benemerito ostendere, sufficiat aliquando ad dispensandum, Lege Sanchez l. 8. de matr. d. 18. n. 7. Pont. l. 8. de matr. cap. 14. Castro Pal. l. 1. r. 3. de disp. d. 6. p. 8. §. 1. n. 3. Dianam p. 1. r. 1. d. res. 3. 5. Trull. l. 3. in dec. c. 2. dub. 7. n. 18. cujus rei ratio est, quia similes dispensationes concessæ pro persona particulati, non lædunt bonum commune, ne sunt in alicujus præjudicium, nec bonum ordinem Republicæ turbant: convenit enim ipsi Republicæ bono. Principè aliquando se benignum exhibere: ergo cum hæ dispensationes sint circa leges humanas ab ipso Pontifice dependentes, non est unde tunc committatur ne levis quidem culpa. Proportionali modo esse discurrendum de dispensationibus concedendis per Episcopos à jejunij, solo jure Diocesano, (non autem universali, de his enim *mox n. 55.*) inductis, paritas rationis ostendit.

54. Atque ex his sit, peti posse dispensationem ex nulla causa à Summo Pontifice, & ab Episcopis in eorum proprio jure sine ulla culpa, Ita Sanchez ib. 8. de matr. d. 18. n. 9. tum quia integrum mihi est proponere desiderium,

equivaler petitioni, & petitiõ hujus redditioni, ad quam ingeri possit ratio. Idem puto (non enim absimilis est ratio) nisi petas, ingeras malam suspiciõem in altero, quod adulteraveris, vel aliam adamaveris.

43. Liberatur tertio si eadem uxor ita prohibeat, ut non jejunet, ut si jejunet, rixæ exoriantur, & notabilis sit, ne à viro minus notabiliter ametur: Ita Sanchez d. 3. n. 24. præceptum epim jejunij quieto matris, quem certe sine debito amore perisilitari deesse est, obstat non debet.

44. Liberatur quarto, Vxor Catholica, si prohibeat, ut viro hæretico jejunare, idque non in contemptum Ecclesiæ, vel præcepti jejunandi, sed ob alias causas, puta ob incommodum parandi cibos Quadragesimalis, vel quod emendi vel quid simile. Ita Azor. l. 7. c. 18. §. 7. pag. l. c. n. 10. Trull. lib. 3. in dec. c. 2. dub. 7. Ratio est eadem, vel ferè eadem, ac modo dicta.

45. Liberatur quinto, ut id hæ occasione dicam, puella nubere volens, si ex continuo jejunio Quadragesimali (nam in jejunio uno vel altero, quod incidit in annum, id vix locum habere potest) speciositate faciem suam amitteret: Ita Th. Sanchez l. c. n. 12. Ratio quia puellæ honestum Matrimonium occupant, nõnne clammum infert speciei deperditio. Sed quod si quæ tunc jactura? Respondet, quando ita colorem amitteret, maciemque contraheret, ut ea visa, statim de diti macie extra suum moram notaretur.

Opera Pietatis: remissive.

Difficultas invitandi.

46. Licet ob pietatis opera jejunium de præcepto negligere, satis per occasionem petimus cap. 3. §. 4. n. 6.

47. Quoad difficultatem. Causam est molestiam aliquam in jejunio residere, atque hæc nihilominus cognita præcepti jejunij Fidelibus ab Ecclesiæ: quare non est, ut quolibet difficultatem à jejunio te eximii impulerent potes. Agimus igitur hic de magna, ac valde extraordinaria difficultate: de qua sic distingue: Si difficultas oritur ex malo habitu tuo, ut quæ solitudine, etiam si magna obligas tam vincere, & jejunare. Ita Fill. r. 2. p. 2. c. 6. q. 9. n. 12. §. omnes eam tenemur. malus habitus, quamvis inveteratus, extirpare. At si difficultas oritur ex prava corporis dispositione, quia, y. g. stomachi notabilem, atque extraordinariam debilitatem sentias, insolitam lassitudinem, & similia; excusaberis à jejunio, etiam si ejusmodi debilitas provenerit ex malo habitu nimis comedendi. Sic intelligo Bonac. l. 2. d. ult. de p. Eccl. l. 1. p. ult. n. 15. Ratio est, quia tunc ejusmodi incommoda reducuntur ad corporis infirmitatem, de qua supra satis, supèrque disputatum.

Transitus per Terras Hæreticorum.

Servitius Catholicis apud Infideles.

48. Quando nullum adest, timeturve incommodum, si quando, ni jejunetur, apparet Religionis contemptus, jejunium esse observandum, etiam inter infideles, nulla est dubitatio. At sit vitæ periculum, vel alterius mali gravis, sine dicto contemptu, poterit, vel peregrinus, vel servus inter Hæreticos, seu Infideles, & jejunium, & frangere, & carnes comedere die Fidelibus venito, Azor. p. 1. l. 7. c. 18. §. 7. Trull. l. 3. in dec. c. 2. dub. 7. n. 22. quia præcepta Ecclesiæ positiva non obligant, ut nimis sæpe diximus, cum tanto dispendio. Hinc, si Remiges Christiani in tri-

rium meum; ceterum ad Superiorem pertinet inquirere causam sufficientiam: tum quia supponere possumus semper adesse dictam causam benignitatis ex parte Prælati proprio jure. Fit insuper, posse quempiam uti prædicta dispensatione; Ita Suar. lib. 9. de leg. c. 19. n. 14. Pont. Dian. Barb. Navar. Val. aliique quos citat, sequiturque Trull. l. c. tum quia suppono semper adesse dictam causam ex parte Pontificis, vel Episcopi: tum quia dispensatio sine causa concessa à legitimo Superiore, quales sunt in proprio iure Prælati, jam est valida, ut supra vidimus non igitur peccabit, qui dispensatione iam valida utitur, cum per dispensationem validam, valide à lege exemptus sit; esto, Superior peccaverit.

Dixi (sincere) nam si falsum exprimas, vel verum taceas, longè alia est ratio, de qua re alibi.

55. Loquamur iam de Episcopis, Prælati Regulæ, Episcoporumque Jurisdictione gaudentibus, (qui sint hi, vide in simili *sup. c. 3. §. 2. n. 3. 2.*) quoad universalia jejunia indicta toti Ecclesiæ.

Primo: Dicti Prælati Papa inferiores, non solum possunt dispensare in jejuniiis proprii iuris, ut modò dictum est; sed etiam possunt cum suis subditis aliquando dispensare in jejuniiis lege universali institutis. Ita S. Thom. in 4. dist. 15. q. 3. art. 2. q. 4. ad 3. Suar. lib. 6. de leg. c. 14. fin. Sanch. lib. 5. conf. c. 1. dub. 5. n. 16. Fag. pr. Eccl. 4. l. c. 9. n. 2. Ratio est, quia potest Prælati inferior dispensare in lege superiore, quando non est recursus ad Superiorem, casusque dispensandi est frequens, qualis certè est hic de jejunio. Intellige semper, dummodo in huiusmodi universalibus legibus existat causa, se tenens ex parte subditi; quia dispensare in lege Superiore, hic solum concessum est, ut subditorum necessitatibus subveniatur.

56. Inter hos potentes dispensare dicto modo in jejuniiis universalibus, connumerat Barochum, etiam præsentem Episcopo. Ita plures, quos citat, & sequitur Joan. Sanch. d. 54. n. 36. Th. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 9. n. 27. Et ratio præter præscriptam consuetudinem est, quia secus nimis gravarentur Fideles, imò & Episcopi, si hi essent pro ejusmodi minutis, & frequentibus dispensationibus semper adcundi.

57. Secundò, quilibet ex dictis, imò & à delegatis ab ipsis, eo modo, quo cum subditis suis dispensare potest, poterit etiam secum ipse immediatè, vel mediatè, committendo scilicet suo Confessario, ut dispense: id quod satis sit hic innuisse. Lege Castr. tr. 3. dist. 6. de disp. p. 7. §. 1. n. 2. Diana p. 1. t. 9. ref. 15. Laym. l. 1. tr. 4. c. 22. n. 3. 2. Alf. Tamb. l. 2. de jure Abb. d. 1. 2. q. 8. n. 1. & 2. in nova edit.

58. Tertiò; quamvis Episcopi non possint abrogare jejunia universalia Ecclesiæ; quia nihil potest, absolute loquendo, Inferior in lege Superioris; tamen concurrente gravi causa, valet pro tota sua Diocesi aliquando dispensare. Sic paucis ab hinc annis dispensatum fuisse ad edendas carnes tempore Quadragesimæ, grassante peste, Panormi; fame premente, Messanæ, scimus omnes.

Multò magis poterunt ex causa transferre. Ita Sanch. in conf. lib. 5. c. 1. d. 7. p. 17. Undè rectè factum est Panormi, ut in die Natalis Sanctæ Christianæ Civitatis Patronæ, quæ incidit in Vigiliam sancti Jacobi, non jejunetur, sed ob celebritatem Festi transferatur jejunium in diem præcedentem.

59. At poteritne Episcopus commutare, hoc est, sine ulla causa, concedere ipsi, vel toti Diocesi, ut loco jejunij aliquod opus spirituale, sive æquale jejunio, sive majus exhibeat? Respondeo, non posse in jejuniiis indictis jure communi, vel jure Provinciali; Possè in jejuniiis à se, vel Prædecessoribus, vel Concilio Diocesano inductis. Lege Suar. lib. 6. de leg. c. 16. imit. Castr. l. 1. n. 3. d. 6. de disp. p. 9. n. 4. Indicat Sanch. l. 3. de matr. d. 10. n. 1. & c. licet, de for. Ratio prioris dicti est; quia Episcopi solum ex causa excusante subditos dispensare ex legibus Superioris valent (vide quæ dixi, cum de dispensatione laborandum die festo): si ergo nullam supponis causam, ex parte subditi, nullam supponis auctoritatem. Ratio dicti posterioris est: quia leges à se dependentes abrogare potest ex quacunque causa, quamvis subditos non excusante, ut modò n. 53. dictum est; opus autem bonum, in quò commutari jejunium supponimus, jam aliqua causa est.

60. Quartò: quanam debet esse causa excusans, sèque ex parte subditi tenens, in hac materia? Respondeo: satis erit una ex illis causis excusantibus à jejunio, hæcenus explicatis, licet non totaliter, sed aliquo tandem modo insufficienter excusans. Ita Sanch. in conf. lib. 3. cap. 1. d. 6. n. 2. Item satis erit, si dubium sit, an dicta causa sufficiat ad excusandum absolute subditum à jejunio; Ita ibid. vel ad sufficiat Superiori ad expediendam dispensationem. Ita idem ibid. dub. 5. n. 26. Trull. lib. 3. in dec. c. 2. d. 7. n. 19. Less. v. Jejunium, n. 10. Ratio horum est, quia si causa est magna, & gravis, non indigemus dispensatione: si nulla, non potest ea licitè dari: ergo ut aliquid operari possit potestas dispensandi, satis erit, si causa non sit adeò gravis, vel sit dubia. Quando superiores advertunt, causam minus esse sufficientem ad absolutam dispensationem, misceant aliquam commutationem, purà Orationem, elemosynam, &c.

61. Majorem causam, requirit in dispensatione ad carnes, quam ad frangendum jejunium, admonitione non indiget. Quid de lacticiis, comparatione facta ad jejunium? Aio, majorem requiri causam ad dispensandum jejunium, quam ad edenda lacticia: quia cum lacticiis stare jejunium potest; atque ad id minus dispensatur, nisi solum edendis, quam in violando jejunio.

62. Quintò denique, Confessarius, ex Sanch. conf. lib. 3. c. 1. dub. n. 28. & lib. 8. de matr. d. 9. c. 27. Fag. pr. Eccl. 4. lib. 1. c. 9. n. 3. Trull. lib. 3. in dec. c. 2. dub. 7. n. 18. Medicus, ex iisdem ibid. vel quilibet vir prudens, ex iisdem ibi: ut etiam Abbatissa, ex Joan. Sanch. in fel. d. 54. n. 37. fin. Lezana v. Abbatissa, n. 14. dispensare in jejuniiis non valent: solum possunt, quatenus sunt periti, declarare causam adesse sufficientem ad non jejunandum. Ratio est manifesta, quia ad dispensandum requiritur jurisdictio spiritualis, qua hi carent; at ad declarandum, sufficit peritia.

63. Verùm, quid fiet in casibus, in quibus nec adeit Superior, qui dispense: nec vir peritus, qui declarat? Respondeo: si ficiat ipse subditus bona fide putans sufficientem sibi adesse causam, ut colligimus ex S. allato n. 49. Sed jam, librum hunc quartum feliciter, si Deo placeat, cum gratiarum actione claudamus.

FINIS LIBRI QUARTI.

Ac totius Operis primæ Patris.

Laus Deo, Beatissima Virgini, ac Beato Aloysio.